

'Oku mau fakalata'ia 'i he 'ea lelei mo e to'onga mo'ui faka'ofa'ofa 'i Kuinisilani Kaikehe, ko e ngaahi nanunga fakafenatula hangee ko e saikolone, matangi malohi mo e tafea ko e kongata'e 'amanekina ia 'a hotau 'ataakai. 'Oku ha he hisitolia 'oku 'ikai malava ke tau matatali 'a e ngaahi faingata'a 'oku 'omi 'e he 'u me'a ni.

Kumi taimi leva he taimi ni ke teuteu ki he ngaahi 'u fakatu'utamaki fakatu'upakee 'aki ha:

- Tokateu ha'o Palani Fakatu'utamaki Fakatu'upakee;
- Tokateu ha'o puha 'oku maau ai 'a e ngaahi me'a te tokoni ki he Fakatu'utamaki Fakatu'upakee,
- Tokateu ho 'api
- Fakafanongo ki he ngaahi fakatokanga.
- Vakai'i 'a ho'o 'u Kaunga'api.

Ko e ngaahi fanga ki'i fatongia faingofua ko eni 'e lava ke ne tokoni'i koe ke ke mateuteu ki he, hao mo'ui, pea mo fakasi'isi'i 'a e nunu'a 'o e ngaahi fakatamaki fakafenatula.

'Oua 'e tuku ke ma'u koe 'e he matangi afaa, saikolone pe ko e taimi tafea. Ngaue leva he taimi ni ke tokateu kiai!

Ki ha to e 'u fakamatala ange fekau'aki mo e tokateu ki he ngaahi 'u fakatu'utamaki fakatu'upakee 'a'ahi ki he www.disaster.qld.gov.au

Ko e tohi fakamatala polosua ko eni ko e 'oatu fakamatala pe pea 'oku fakahoko ia 'i he falala mo'oni. Ko e Potungae 'o e Komunititi ki he Hao, Mapule'i 'a e Fakatu'utamaki Fakatu'upakee 'a Kuinisilani mo e Sevesi Fakatu'utamaki Fakatu'upakee Fakasiteiti 'oku 'ikai ke nau mo'ua ki ha fa'ahinga taha pe ko e 'uhii ko ha mole pe maumau (kau ai mo ola 'o ha mole pe maumau) 'a ia 'oku ngalingali 'e uesia pe fakatupunga, 'a ee na' e meime'i hoko hangatonu pe 'ikai hangatonu, ko e 'uhii ko ha fakafalala 'a ha taha ki he ngaahi 'u fakamatala 'oku tukuatu 'i he tohi fakamatala polosua ko eni.

Ki ha to e 'u fakamatala ange fekau'aki mo e tokateu ki he ngaahi 'u fakatu'utamaki fakatu'upakee - 'a'ahi ki he: www.disaster.qld.gov.au

Ko ho'o 'ai ko ia ke ke 'ilo 'a ho'o 'u kaunga'api ko e kongata'inga ia 'a ho'o teuteu'i homou 'api. 'E malava 'a e 'u kaunga'api ke nau fetokoni'aki 'i he ngaahi founa lahi pea fakakau kiai mo e kakai 'i homou hala pe ko e komiunitii.

'Ilo ho 'u kaunga'api

'Oku 'iai 'a e hisitolia malie 'a e Kakai 'o Kuinisilani 'e nau ngaue fakataha ke fetokoni'aki pea ko e 'u kaunga'api 'e malava ke nau tokoni 'i he ngaahi founa lahi. 'E lava 'e he kaunga'api 'o fakakau mai 'a e kakai 'i homou hala pe ko e kakai 'i ho komiunitii.

'E ngalingali ke 'iai ha kakai 'i ho'omou komiunitii 'oku nau fu'u fiema'u lahi 'a e tokoni 'i he toenga koe 'i he taimi koia 'o e fakatu'utamaki fakatu'upakee – ko e tokoni 'oku fa'a fakahoko ia 'e he 'u kaunga'api.

Fakakaukau'i 'a e kakai koia 'i ho kaunga'api 'a ee 'oku nau si'i fiema'u 'a ho'o tokoni; hangee:

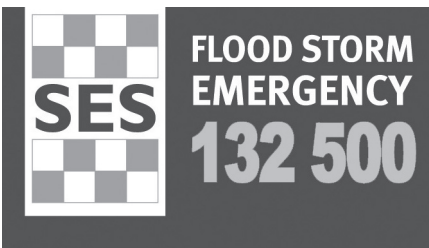
- Kau toulekeleka 'oku nau nofo' ia kinautolu pe 'i 'api
- Kakai 'oku nau si'i faingata'a'ia fakasino pe fakaeongo
- Kakai 'oku 'iai ha'anau mahaki tauhi pe ko e fokoutua faka'atamai.
- Matu'a 'oku mavae ka 'oku 'iai 'enau fanau valevale.
- 'U famili tokolahi.
- Kakai ko e toki tu'uta fo'ou mai ki he 'elia, kau kiai 'a e kau folau 'eve'eva, kau kumi hufanga mo e kau hiki fonua fo'ou mai.

Ko e ha ho'o me'a 'e fai?

- Talanoa ki ho'o kaunga'api ke 'ilo ko hai 'oku nau fiema'u ha tokoni – manatu'i ko e tokolahi 'oku nau mahu'ingata'ia 'i honau molumalu.
- Fa'u ha lisi 'o ha 'u fatongia 'e ala ke fetokoni'aki ai 'a e kaunga'api. 'Oku 'iai nai ha ni'ihii 'oku 'iai ha'anau potu'i ngaue makehe; hangee ko e faka-faito'o, fakatekinikale, fefakatau'aki?
- Palani pe 'e anga fefee 'a e fengae'aki 'a e kaunga'api 'o ngaue fakataha hili ha fakatamaki.
- Fokotu'u ha ki'i komiti ngaue fakakomiunitii – ko e founa lelei ia ke ke felongoaki ai mo ho 'u kaunga'api.
- ko e ngaahi 'u fakataataa eni 'a ee 'e malava ke ke tokoni ai ki ha ni'ihii kehe; hangee ko e
 - Ko Pila 'oku 'iai hono fokoutua faingata'a'ia fakaongo pea 'oku ne fiema'u ha taha ke fakaha ange kiai 'a e taimi 'oku fakahoko mai ai 'a e 'u fakatokanga matangi mo e taimi 'oku kaniseli ai.
 - Ko Soana 'oku 'ikai ke ne lava 'o hiki ha 'u me'a mamafa pea te ne fiema'u ha tokoni ki hono hiki 'ene 'u naunau fale 'i he taimi 'e hoko ai ha tafea.
 - 'O kapau leva 'e uesia 'a e 'uhila, 'e fiema'u 'e Siaki ha tokoni ke teuteu'i 'ene me'atokoni pea mo fetu'utaki ki hono famili.
 - Ko Seli 'oku 'i he saliate ve'eteka pea te ne fiema'u tokoni ki hono fakama'u 'a e ngaahi 'u me'a 'oku ngahomohomo 'i hono 'i hono 'api.
- Ta'utu hifo mo ho 'u kaunga'api 'o mou ipu ti mo talanoa ki he me'a ne hoko.

Tokoni ki ho 'u kaunga'api?

- Tokoni ki hono fakama'opo'opo mo teuteu'i 'a e 'api ki ha fakatu'utamaki fakatu'upakee 'aki 'a e:
 - Tokoni ke teuteu'i ha palani fakae'api ki ha fakatu'utamaki fakatu'upakee;
 - Tokoni ki hano teuteu'i ha puha tokateu ki ha fakatu'utamaki fakatu'upakee;
 - Tokoni ki hano teuteu'i ha palani ki ha fakatu'utamaki fakatu'upakee ma'ae fanga pele pe ko e fanga kullii tokoni.
- Tokoni 'i hono kumi ke ma'u 'a e ngaahi 'u ma'u'anga fakamatala 'oku fiema'u ke te 'ilo 'o ngaue'aki ki he fekuki mo ha fakatu'utamaki fakatu'upakee.
- Tokoni 'i hono 'unuaki'i holo 'a e ngaah 'u naunau fale mo e ngaahi 'u koloa ke mama'o mei e feitu'u 'oku tafea he vai.
- 'Oatu 'a e ngaahi fakamatala 'o e me'a 'oku hoko.
- Tokoni ki hano ma'u ha fale kimu'a he hoko ha saikolone pe ko ha matangi.
- 'Oatu ha feitu'u ke hao mo fakamalumu kiai lolotonga e taimi fakatu'utamaki fakatu'upakee.
- Tokoni 'i he fakama'a hili 'a e fakatamaki.

132 500 ko e fika pe ia ke fai kiai 'a e telefoni 'o kapau 'oku ke fiema'u ha tokoni mei he sevesi fakasiteiti ki he fakatu'utamaki fakatu'upakee mei he maumau 'o e afaa, vai 'oku hake mei he tafea, 'ulu 'akau kuo holo he 'ulu 'o maumau' 'a ho'o 'ato.

Peesi 1 'i he 2 Tongan

Vakai'i 'a ho'o Kaunga'api

Manatu'i – faka'apa'apa'i 'a e molumalu 'a ho'o kaunga'api

'U fakaikiiki 'a ho'o Kaunga'api

Fika 'o e Fale		Hingoa Fakafamili	
Kau Memipa 'o e Famili			
Fanga pele (Fa'ahinga & honau Hingoa)			
'U fika telefoni			
Tu'asila 'imeili			
'U fika fetu'utaki ki he taimi 'o e fakatu'utamaki fakatu'upakee			
Fekau'aki			
'U nouti (hangee ko e tokoni 'oku fiema'u)			

Fika 'o e Fale		Hingoa Fakafamili	
Kau Memipa 'o e Famili			
Fanga pele (Fa'ahinga & honau Hingoa)			
'U fika telefoni			
Tu'asila 'imeili			
'U fika Fetu'utaki ki he taimi 'o e Fakatu'utamaki Fakatu'upakee			
Fekau'aki			
'U nouti (hangee ko e tokoni 'oku fiema'u)			

Fika 'o e Fale		Hingoa Fakafamili	
Kau Memipa 'o e Famili			
Fanga pele (Fa'ahinga & honau Hingoa)			
'U fika telefoni			
Tu'asila 'imeili			
'U fika fetu'utaki ki he taimi 'o e fakatu'utamaki fakatu'upakee			
Fekau'aki			
'U nouti (hangee ko e tokoni 'oku fiema'u)			

'U fika telefoni mahu'inga

Polisi, Tamate afi mo e me'alele tokoni 'a e falemahaki (toki telefoni pe 'o kapau 'oku ke tui ko e fakatu'utamaki fakatu'upakee 'oku fakatupunga kovi ki he mo'ui, tu'unga faingata'a pea lahi)	Fakatu'utamaki Fakatu'upakee: 000 Fo'inoa 'e tolu (112 mei he telefoni to'oto'o)
Sevesi ki he Fakatu'utamaki Fakatu'upakee 'a e Siteiti (SES)	132 500
Kosilio Fakakolo	
RSPCA 1300 363 736 ke lipooti ha monumanu ne mole pe ma'u	
Tokoni ki he fanga monumanu 'oku lavea pe 'efihia	1300 animal 1300 264 625
Potungaue tokangaekina 'a e mo'uilelei 'a e Fanga monumanu 'i ho feitu'u	

Ko e tohi fakamatala polosua ko eni ko e 'oatu fakamatala pe pea 'oku fakahoko ia 'i he falala mo'oni. Ko e Potungaue 'o e Kamiunitii ki he Hao, Mapule'i 'a e Fakatu'utamaki Fakatu'upakee 'a Kuinisilan'i mo e Sevesi Fakatu'utamaki Fakatu'upakee Fakasiteiti 'oku 'ikai ke nau mo'ua ki ha fa'ahinga taha pe ko e 'uhii ko ha mole pe maumau (kau ai mo ola 'o ha mole pe maumau) 'a ia 'oku ngalingali 'e uesia pe fakatupunga, 'a ee na'e meimei hoko hangatonu pe 'ikai hangatonu, ko e 'uhii ko ha fakafalala 'a ha taha ki he ngahi 'u fakamatala 'oku tukuatu 'i he tohi fakamatala polosua ko eni.

Ki ha to e fakamatala ki he tokateu ki ha fakatu'utamaki fakatu'upakee, 'a'ahi ki he www.disaster.qld.gov.au